

JUDr. Vladimír
Voráček,
Mgr. Iva
Vojtková
(s poděkováním
pánům
Renčínovi,
Jiránkovi a
Marčákovi za
použití jejich
kreseb)

MÉDIA A KOMUNIKACE – ZPRAVODAJSKÉ HODNOTY A DIKTATURA OBRAZU

LAWRENCE K. GROSSMAN, NĚKDEJŠÍ PREZIDENT NBC NEWS

Guttenberg z nás všech udělal čtenáře.
Rádio a televize ty, kteří mohou sledovat
zprávy na vlastní oči.

Xerox z nás udělal vydavatele.

A Internet dělá ze všech novináře,
redaktory, komentátory a kritiky.

BÝT ZNAMENÁ BÝT VNÍMÁN

(G.BERKELEY)

MARCUS TULLIUS CICERO

106 - 43 let př.n.letopočtem,
právník, politik, filosof a nejslavnější řečník
starověkého Říma

TROJÍHO MUSÍ ŘEČNÍK DBÁT :

- × ... co říká
- × ... kde to říká
- × ... jak to říká

...CO ŘÍKÁ

...KDE TO ŘÍKÁ (KOMU TO ŘÍKÁ)

...JAK TO ŘÍKÁ

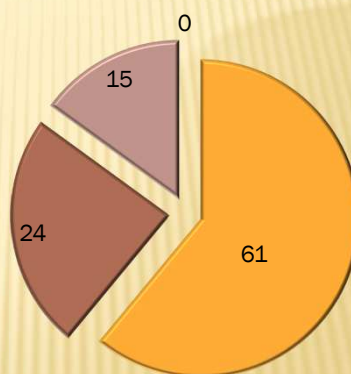
DOBRÁ ZPRÁVA, ŽÁDNÁ ZPRÁVA

Řekneme-li novinářům, že sklenice je z poloviny plná, budou ji prezentovat jako z poloviny prázdnou

MEDIA RESEARCH CENTRE, USA

Americké centrum výzkumu médií v roce 2008 v roce 2008 přes 9 měsíců analyzovalo zpravodajství televizních stanic ABC, NBC a CBS
61 procent z odvysílaných „story“ bylo negativních, nebo pesimistických.
Jen 15 procent bylo optimistických.

NOVINAR ZA VAMI NEPRISEL PROTO, ABY VÁM UDĚLAL RADOST

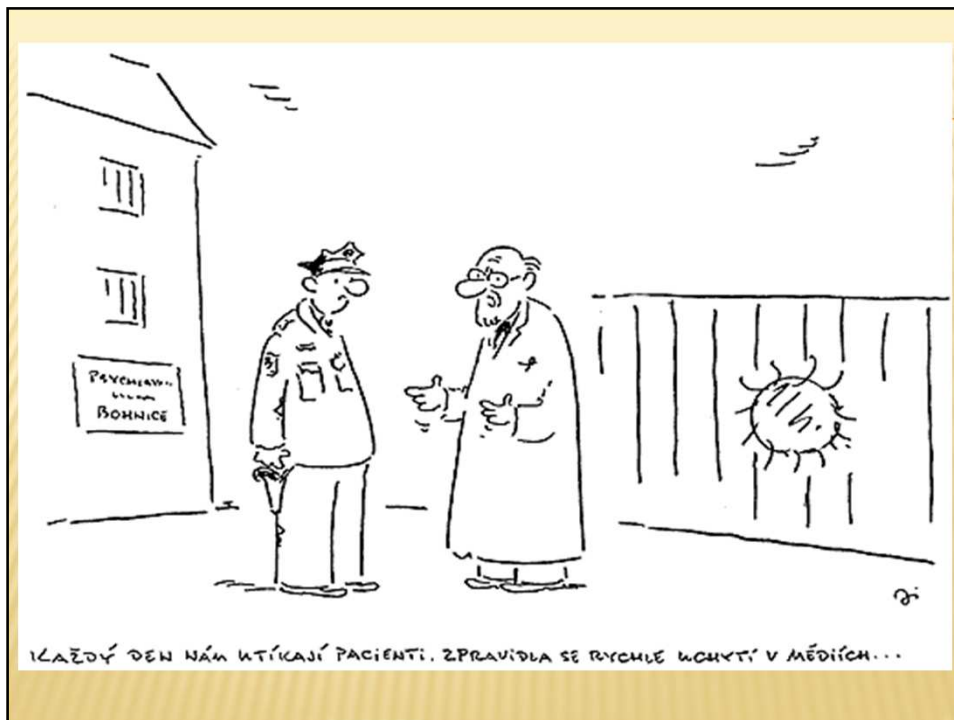

EH, ŽILI JSME SI, ŽILI, ALE PAK PŘISLI NOVINÁŘI
A ZAČALI PSÁT, ŽE SI NEŽIJEM, NEŽIJEM.

PROFESOR CYRIL HÖSCHL, ŘEDITEL CENTRA NEUROPSYCHIATRICKÝCH STUDIÍ, PRODĚKAN 3. LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK

Snadno se dočteme, že bývalý pacient bohnické psychiatrické léčebny zavraždil babičku pro budík a třicet korun.

Nedočteme se ale, že bývalý pacient téže léčebny předložil v Parlamentu vládní novelu zákona nebo že pro budík a třicet korun zavraždil babičku bývalý pacient ortopedické kliniky.

L. B. JOHNSON

V reakci na informaci svého tiskového poradce, který mu sdělil, že noviny o něm píší špatně:

**"Kašlu na špatné zprávy –
jsou to zkrátka zprávy."**

Co zaujal L.B.Johnson ke špatným zprávám?

POSTOJ

- × Stanovisko
- × Názor
- × Vztah
- × Soubor vztahů

ZPRAVODAJSKÁ HODNOTA (Z ANGL. NEWS VALUE)

Pod tento pojem zpravidla zahrnujeme:

- × všechny znaky, jež rozhodují o zařazení zprávy do zpravodajství
- × takové vlastnosti události, které mají vliv na to, zda událost projde branou médií (teorie „gatekeepera“); zda bude převedena na zprávu a jako taková šířena (medializována)
- × rysy události nebo užitá hlediska pro výběr, sestavení a zpracování zprávy, která jsou buď univerzálně, nebo v konkrétním čase a určitém sociálním a kulturním prostředí médií akceptována jako převažující, pro zpravodajství typická, či žádoucí.

Zjednodušeně: vlastnosti, které zprávu činí zajímavou

...KDY JE ZPRÁVA ZAJÍMAVÁ

- × Blízkost události (místně, zkušeností)
- × Negativnost obsahu
- × Účast známých osobností
- × Jednoznačnost postoje
- × Aktuálnost události

KONFLIKT

...asi nejdůležitější zpravodajská hodnota, určující „zajímavost“ zprávy:

- × Zpráva musí obsahovat víc, než jeden pohled
- × Čím víc se liší hlediska jednotlivých stran, tím je konflikt ostřejší a zpráva zajímavější

DOPAD UDÁLOSTI

... vztah zprávy k životu publika
(čtenářů/diváků/posluchačů)

(např. neobvyklé počasí – povodně,
přivaly sněhu působící kalamity, atd.,
ale také třeba – zvýšení cen
benzínu, cigaret, poplatky u lékaře)

JEDNOZNAČNOST POSTOJE

- ✘ Charakter zprávy musí umožňovat
zaujetí jednoznačného postoje
- ✘ - novinářem
- ✘ - čtenářem, divákem, posluchačem

**PROFESOR CYRIL HÖSCHL,
ŘEDITEL CENTRA NEUROPSYCHIATRICKÝCH STUDIÍ,
PRODĚKAN 3. LÉKAŘSKÉ FAKULTY UK**

Novináři nelžou tím, co píší, ale tím, o co se zajímají. Nebo tím, co nepíší.

Novináři mají jednu skrytou moc - moc výběru.

KAREL HVÍŽDALA (*1941), NOVINÁŘ A SPISOVATEL

Postmoderní svět se dívá na zpravodajství v médiích jako na hru, v níž je vše dovoleno.

Drb, lež, fantasmagorie či polopravda mají v neustálém mediálním toku (medialitě) stejnou váhu jako informace.

I politikům začíná být jedno, jak se o nich píše: důležitější je, aby byli v médiích stále prezentní...

CZECH-TEK ☺

5. 8. 2005

Právo

Pes italského technaře pokousal policisty

5. 8. 2005

Lidové noviny

Při zatýkání demonstranta zastřelili policisté psa

**IGNACIO RAMONET, PROFESOR AUDIOVIZUÁLNÍ
KOMUNIKACE NA UNIVERZITĚ DENISE DIDEROTA V
PAŘÍŽI**

*"Když se dostala do čela mediální hierarchie,
vnutila televize ostatním informačním
prostředkům své vlastní úchytky, v první řadě
svou fascinaci obrazem. To je základní idea:
jedině viditelné si zaslouží být sdělováno, co
není viditelné a co nemá obraz, to se nedá
vysílat v televizi, a tedy mediálně neexistuje."*

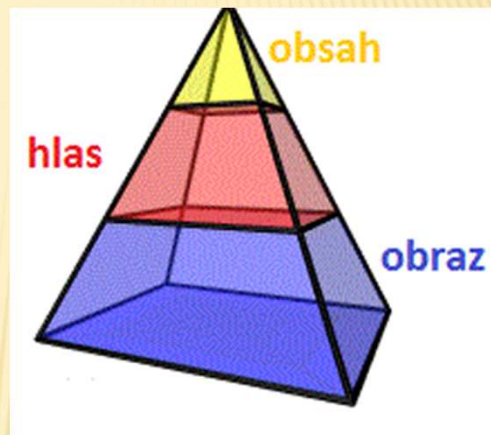
JOCHEN O. KEINATH,
WIE BILDER REDEN, 2002

...jeden obraz řekne více než tisíce slov.
Proto v obrazu vystoupení spočívá to
skutečné poselství...

JOCHEN O. KEINATH,
WIE BILDER REDEN, 2002

... jak ukazují výzkumy,
55 až 85% vlivu televizního vystoupení
nebo veřejného projevu se zakládá na
řeči těla a obrazové dramaturgii.

Špatná zpráva
pro verbalisty....

**SLOVO MÁ V KOMUNIKAČNÍCH PROSTŘEDCÍCH VÝZNAM JEN 7%, ZATO ZPŮSOB
VYJÁDRĚNÍ 38%, A ŘEČ TĚLA 55%**

IGNACIO RAMONET , ŘEDITEL MĚSÍČNÍKU LE MONDE DIPLOMATIQUE

- ✘ Televize vybudovala jakousi novou informační rovnici, která by se dala formulovat takto:
- ✘ „Jestliže je pravdivá emoce, kterou cítíte při sledování televizních novin, je pravdivá také informace...”

UKAŽME SI ÚČINEK „EMOCE“ NA TELEVIZNÍ REKLAMĚ :

JAKÉ EMOCE SNÍMEK VYVOLÁVÁ? PŮSOBÍ TY EMOCE PRAVDIVĚ ?

- ✘ Vzpomínáme si z televize, na co to byla reklama?
- ✘ Zaznamenali jsme hned, co je vlastně nabízeným produktem či firmou?
- ✘ Všiml si někdo, co je pod pokličkou na míse, nesené čínským šéfkuchařem?

CO VYZAŘUJE Z ŽENY NA OBRÁZKU?

- × Čistota
- × Nevinnost
- × Pokora
- × Skromnost
- × Smutek

NĚCO SE ZMĚNILO...ČÍM VYZAŘUJE ŽENA NA OBRÁZKU TEĎ?

- × Nadřazenost
- × Pýcha
- × Pohrdání

ZA NAŠE ZCELA ODLIŠNÉ VNÍMÁNÍ MŮŽE POUHÉ „POOTOČENÍ“ OBRAZU

POPIŠME, CO VIDÍME...

- ✘ O čem svědčí oblečení ženy na snímku?
- ✘ Co dělá?
- ✘ Co má v ruce ?

A CO VIDÍME TEĎ?

Již nevidíme ženu v elegantním společenském kostýmku, která někoho vyhlíží na lavičce v parku, kde sedí s kabelkou 😊

**OBSAH SNÍMKU BYL ZMANIPULOVÁN
NEJTRIVIÁLNĚJŠÍM ZPŮSOBEM - VOLBOU VÝŘEZU**

BOBÍK, MADONA I DÁMA NA KONI NÁM UKÁZALI, JAK SNADNO NÁS AUDIOVIZUÁLNÍ PROSTŘEDKY MOHOU UVÉST V OMYL

Televize má možnost audiovizuální „manipulace“, může pracovat s takovými výrazovými prostředky, které ovlivňují emotivní rozpoložení posluchače.

Namísto tvorby vlastního racionálního názoru je divák veden k tomu, aby obsah pochopil určitým způsobem, v souladu s přesvědčením tvůrce příspěvku.

CÍLEM JE SLEDOVANOST...

- ✘ Manipulace ale nemusí vždy nutně sledovat to, aby divák popisované děje nebo jejich protagonisty vnímal v určitém rámci.
- ✘ Častěji je přímým – nebo alespoň nepřímým důvodem manipulace maximální snaha o udržení divákovy pozornosti – a tedy v konečném důsledku sledovanosti

JIŽ DŘÍVE ZMÍNĚNÝ IGNACIO RAMONET UPOZORŇUJE I NA TO, JAK TELEVIZNÍ POSTUPY NAPODOBUJÍ I JINÁ MÉDIA:

"Tisk nucený následovat televizi tedy má za to, že může znovu stvořit emoci prožívanou televizními diváky tím, že publikuje texty (reportáže, svědectví, vyznání), které stejným způsobem jako obrazy hrají na afektivní a citovou strunu, obracejí se k srdci a k emocím a nikoli k rozumu a inteligenci."

TELEVIZE POTŘEBUJE AKČNÍ OBRÁZKY...

- soudkyně, zavírající televiznímu reportérovi nohu mezi dveře
- Sekretářka zakrývající si obličej spisem a potupně prchající před kamerou nebo bránící „tělem“ vstup do šéfovy kanceláře
- Justiční stráž bránící televizi v natáčení
- Pracovník odmítající poskytnout informace s tím že – my žádné informace poskytovat nesmíme
- ✘ to jsou přesně ty výjevy, jakými média ráda dokládají, že je státní správa právě taková, jak ji chtějí prezentovat
- ✘ Novináři jsou přesvědčeni, že tak totiž státní správu veřejnost vnímá, a že její jiná prezentace by byla nevěrohodná

S TELEVIZÍ JE TO JAKO S OHNĚM... DOBRÝ SLUHA, ŠPATNÝ PÁN...

V TOMHLE TELEVIZNÍM ŠOTU NECHCI HRÁT...

Pak se ovšem musím řídit těmito radami:

- ✘ Neutíkám před kamerou
- ✘ Nezakrývám si obličej rukama, spisy ani jinými předměty
- ✘ Neodmítám komunikaci, a to verbálně ani nonverbálně
- ✘ Vyvaruji se veškerých nápadných gest či grimas, a to i v tom případě, že já sám nejsem tím osloveným
- ✘ Jsem vstřícný, ochotný, usměvavý

CO DĚLAT, POKUD MI PŘIJE DO KANCELÁŘE NEOHLÁŠENĚ TELEVIZNÍ ŠTÁB

- × Nedat najevo roztrpčení, znepokojení ani překvapení, s úsměvem vyrazit štábu v ústrety ke dveřím a přátelsky novináře uvítat
- × Se slovy – „ano, rádi Vám poskytneme informace, pojdte se mnou“ odvedeme štáb někam jinam – vhodná je jakákoli místnost kde je klid, stůl, pár židlí, a uklizeno (knihovna, archiv, jednačka, zasedačka)
- × Zmenším tak úhel kameramanovi, nenásilně mu znemožním natáčet tzv.rámcové obrázky v mé kanceláři
- × Kromě eliminace nebezpečí, že kamera natočí „drobné nepořádky“ v naší kanceláři, získáváme psychologickou výhodu v tom, že natáčení se uskuteční „v naší režii“ a jinde než štáb očekával

CO DĚLAT, POKUD MNE TELEVIZE OSLOVÍ NA ULICI

- × Nepřecházím na druhý chodník, nezrychluji krok, nevracím se zpátky
- × Nezakrývám si rukama obličej
- × Nesahám na kameru a nesnažím se zakrýt objektiv
- × Nesahám na mikrofon ani neodstrkuji redaktorovu ruku s mikrofonem
- × Nechci-li na kameru mluvit, odpovím s úsměvem na pozdrav, na případnou otázku reaguji pozitivně – „zavolejte, pane redaktore, dohodneme si schůzku“
- × Ani při natáčení na ulici, a to i tehdy, kdy já sám nejsem tím natáčeným, nezapomínám na pravidlo, že se nesmím dívat do kamery (o „mávání“ ani nemluvě)

SOUHLASÍME-LI S NATÁČENÍM ROZHOVORU, MĚJME NA PAMĚTI:

- ✘ Vždy musíme respektovat přání kameramana nenatáčet „proti světlu“
- ✘ Vždy musíme respektovat rozhodnutí kameramana, zda je redaktor vpravo či vlevo od nás
- ✘ Nemusíme naopak respektovat přání natáčet rozhovor vestoje, chceme li jej natáčet v sedě, a naopak
- ✘ Nemusíme respektovat přání vyjít natáčet rozhovor ven, jsme li uvnitř objektu, a naopak

SOUHLASÍME-LI S NATÁČENÍM ROZHOVORU, MĚJME NA PAMĚTI:

- ✘ Nikdy nesmíme respektovat případné přání abychom si sundali brýle, pokud jsme na brýle zvyklí
- ✘ Nedoporučuje se respektovat případné přání natáčet např. na schodech, kdy jsme na jiné úrovni schodů než redaktor který s námi dělá rozhovor, nebo kameraman
- ✘ Vždy máme na paměti, že kamera zaznamená i to, co dělají naše ruce nebo nohy
- ✘ Nejproblematictější jsou ruce, pamatujme, že jsme v záběru i ve chvíli kdy nemluvíme a otázka nám je kladena, nebo mluví jiný respondent

ZAPAMATUJME SI, CO TELEVIZNÍ DIVÁK NEMÁ RÁD:

- × Dlouhé věty a složité větní konstrukce
- × Cizí slova
- × Slovní balast, slovní kliše
- × Čísla všeho druhu (čísla zákonů či technických norem, telefonní čísla, data, technické parametry)
- × Příliš rozmáchlá gesta
- × Respondentův pohled do kamery
- × Aroganci respondentů vůči novinářům
- × „Zbabělost“ před kamerou

Rozkazy dávané vlakum návěstímí hlavních návěstídel
se musí včas předvěstít návěstímí předcházejících
hlavních návěstídel nebo návěstímí samostatných
předvěstí.

Kreibik: *Železniční doprava II*

NAKLADATELSTVÍ: DOPRAVY A SPOJŮ
redakce učebnic
Hybernska 5
115 78 Praha 1 - Nové Město

Výstřihězek z učebnice pro dopravní školy .

ROZKAZY DÁVANÉ VLAKŮM NÁVĚSTMI HLAVNÍCH NÁVĚSTIDEL...

Rozkazy dávané vlakům návěstmi hlavních návěstidel se musí včas předvěstit návěstmi předcházejích hlavních návěstidel nebo návěstmi samostatných předvěstí.

Kreibik: Železniční doprava II

NAKLADATELSTVÍ: DOPRAVY A SPOJŮ
redakce učebnic
Hybernska 5
115 78 Praha 1 - Nová Město

Výstřihek z učebnice pro dopravní školu.

...SE MUSÍ VČAS PŘEDVĚSTIT...

Rozkazy dávané vlakům návěstmi hlavních návěstidel se musí včas předvěstit návěstmi předcházejích hlavních návěstidel nebo návěstmi samostatných předvěstí.

Kreibik: Železniční doprava II

NAKLADATELSTVÍ: DOPRAVY A SPOJŮ
redakce učebnic
Hybernska 5
115 78 Praha 1 - Nová Město

Výstřihek z učebnice pro dopravní školu.

...NÁVĚSTMI PŘEDCHÁZEJÍCÍCH HLAVNÍCH NÁVĚSTIDEL...

Rozkazy davané vlakům návěstmi hlavních návěstidel se musí včas předvéstít návěstmi předcházejících hlavních návěstidel nebo návěstmi samostatných předvéstít.

Kreibik: Železniční doprava II

NAKLADATELSTVÍ: DOPRAVY A SPOJŮ
redakce učebnice
Hybernská 5
115 78 Praha 1 - Nové Město

Výstřížek z učebnice pro dopravní školy.

... NEBO NÁVĚSTMI SAMOSTATNÝCH PŘEDVĚSTÍ

Rozkazy davané vlakům návěstmi hlavních návěstidel se musí včas předvéstít návěstmi předcházejících hlavních návěstidel nebo návěstmi samostatných předvéstít.

Kreibik: Železniční doprava II

NAKLADATELSTVÍ: DOPRAVY A SPOJŮ
redakce učebnice
Hybernská 5
115 78 Praha 1 - Nové Město

Výstřížek z učebnice pro dopravní školy.

**PŘI DALŠÍM, TEĎ UŽ SOUVISLÉM ČTENÍ,
BUDE JIŽ VĚTA SROZUMITELNĚJŠÍ:**

Rozkazy dávané vlakům návěstmi
hlavních návěstidel
se musí včas předvéstít
návěstmi předcházejících hlavních
návěstidel
nebo návěstmi samostatných
předvěstít

CORDT SCHNIBBEN, 1988

Zpravodajci si v každodenní rutině vyvinuli vlastní
„cizí jazyk“, který umožňuje říci v co nejkratší
době co nejvíce informací

CORDT SCHNIBBEN, 1988

... divák si po zpravodajské relaci vzpomene jen na 22% zpráv

...jen každý desátý divák je schopen zprávy správně zopakovat

CORDT SCHNIBBEN, 1988

Cyniky to vede k poznámce, že televizní zprávy tu nejsou pro zapamatování, ale pro zapomnění

ZAPAMATUJME SI, CO TELEVIZNÍ DIVÁK NEMÁ RÁD:

- × Dlouhé věty a složité větní konstrukce
- × Cizí slova
- × Slovní balast, slovní klišé
- × Čísla všeho druhu (čísla zákonů či technických norem, telefonní čísla, data, technické parametry)
- × Příliš rozmáchlá gesta
- × Respondentův pohled do kamery
- × Aroganci respondentů vůči novinářům
- × „Zbabělost“ před kamerou

...A CO K TOMU DODÁVÁ VLADIMÍR JIRÁNEK?

DESATERO

ANEB

„CO NESMÍME UDĚLAT“

NIKDY NESMÍME UTÍKAT PŘED NOVINÁŘI...

KDYŽ MĚ MÁTE TAK RÁD, PROČ MI TO NEHCETE ŘÍCT NA MIKROFON ?

NIKDY NESMÍME ŘÍKAT „NO COMMENT“

NIKDY NESMÍME BÝT NA NOVINÁŘE HRUBÍ A IRONIČTÍ

NIKDY SE NESMÍME SCHOVÁVAT PŘED KAMEROU

NIKDY NESMÍME UTÍKAT ZADNÍM VCHODEM

NIKDY NESMÍME ŘÍKAT NĚCO „MIMO PROTOKOL“

NIKDY NESMÍME ŘÍKAT VLASTNÍ DOHADY

**NIKDY NESMÍME NECHAT VLASTNÍ
CHYBU BEZ OPRAVY**

NEŘÍČAL JSEM ANO, ALE. ŘÍČAL JSEM ALE ANO...

**NIKDY NESMÍME ROZČILOVAT SE A DÁT
NAJEVO SLABOST ČI DEPRESI**

RÁDČOVÉ! KDE JSTE, MOJI MEDIÁLNÍ RÁDČOVÉ...

NIKDY NESMÍME PODLEHNOUT POKUŠENÍ ZALHAT NOVINÁŘŮM

DESATERO

ANEŽ

CO NESMÍME UDĚLAT

- ✗ Utíkat před novináři
- ✗ Říkat „No comment“
- ✗ Být na novináře hrubý a ironický
- ✗ Schovávat se před kamerou
- ✗ Utéci zadním vchodem
- ✗ Říkat něco „mimo protokol“
- ✗ Říkat vlastní dohady
- ✗ Nechat vlastní chybu bez opravy
- ✗ Rozčilovat se a dát najevo slabost či depresi
- ✗ Podlehnutí pokušení zalhat novinářům

KONTAKT:

JUDr. Vladimír Voráček

+420 720 328
772

dr.vladimir.voracek@centrum.cz

Mgr. Iva Vojtková

+420 601 570
554

ivav@seznam.cz